

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

ХНПУ імені Г. С. Сковороди

від 31 серпня 2026 протокол №9

 Юрій БОЙЧУК

ПРОГРАМА

**організації та проведення підвищення кваліфікації
вчителів української мови і літератури**

Розробники: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Муслієнко Олена Вячеславівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова

Напрямок підвищення кваліфікації професійний розвиток учителів української мови і літератури відповідно до Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»

Розроблено на основі типової програми: Типова освітня програма організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 15.01.2018 № 36. Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 12.10.2022 № 9011

Термін дії програми: з 2026 до 2031 року.

Рецензенти:

Костянтин Юрійович Голобородько — доктор філологічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту української філології імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка;

Румянцева-Лахтіна Оксана Олександрівна — доктор філософії (PhD) у галузі знань «Гуманітарні науки» за спеціальністю «Філологія». доцент кафедри сучасних методик навчання КВНЗ «ХАНО».

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми.

Освітню програму підвищення кваліфікації вчителів української мови та літератури розроблено з урахуванням концептуальних засад Нової української школи, вимог Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898 (зі змінами), та перспектив упровадження Державного стандарту профільної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 року № 851 (зі змінами). Професійні орієнтири програми визначено відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29 серпня 2024 року № 1225. Програма також ураховує пріоритети Стратегії розвитку читання на період до 2032 року «Читання як життєва стратегія», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 березня 2023 року № 190-р.

Актуальність програми зумовлена оновленням змісту мовно-літературної освіти, потребою в удосконаленні методик компетентнісного навчання та підготовці вчителів до роботи у старшій профільній школі. Європейська інтеграція України, цифровізація суспільства, зміни в практиках читання й комунікації потребують розвитку професійної здатності педагогів критично осмислювати освітні інновації та обґрунтовано застосовувати їх у навчанні. В умовах війни особливого значення набувають забезпечення безперервності й доступності освіти, подолання освітніх втрат, урахування індивідуальних потреб учнів та підтримка їхнього емоційного благополуччя.

Реалізація вимог мовно-літературної освітньої галузі передбачає розвиток здатності учнів ефективно спілкуватися українською мовою, сприймати, аналізувати, інтерпретувати та критично оцінювати тексти, аргументовано висловлювати власну думку, створювати усні й письмові висловлення, досліджувати мовні явища та використовувати мовні засоби відповідно до комунікативної мети. Важливими завданнями є формування культури читання, естетичного досвіду, національної та культурної ідентичності, осмислення загальнолюдських і національних цінностей, усвідомлення місця української мови та літератури у світовому культурному просторі.

Підготовка до впровадження Державного стандарту профільної середньої освіти з 1 вересня 2027 року актуалізує потребу в забезпеченні наступності між базовою та профільною освітою, диференціації навчання відповідно до обраного профілю, інтересів і освітніх потреб учнів. Учитель має бути готовим до викладання української мови та літератури на різних рівнях поглиблення, розроблення курсів за вибором, організації дослідницької та проєктної діяльності, підтримки самостійності старшокласників і їхнього усвідомленого освітнього та професійного вибору.

Оновлення методик навчання потребує поєднання мовного й літературного складників освіти, установлення міжпредметних зв'язків, системної роботи з художніми, інформаційними та медіатекстами. Інтеграція має забезпечувати взаємозв'язок сприймання, аналізу, інтерпретації та створення текстів зі

збереженням уваги до художньої своєрідності літературного твору. Пріоритетними є підтримка читацької мотивації, розвиток самостійного й критичного читання, здатності до діалогу та аргументованого обговорення різних інтерпретацій.

Визначальну роль у реалізації цих завдань відіграє вчитель, здатний проєктувати навчання на основі очікуваних результатів, обґрунтовано добирати зміст, методи та засоби роботи, організовувати партнерську взаємодію й оцінювати навчальний поступ учнів. Академічна свобода педагога поєднується з відповідальністю за якість освітнього процесу, створення безпечного та інклюзивного середовища, дотримання принципів академічної доброчесності. Це передбачає доцільне використання цифрових інструментів, адаптацію навчання до очного, дистанційного та змішаного форматів, застосування формувального оцінювання й надання змістовного зворотного зв'язку.

Переосмислення соціальної та професійної ролі вчителя Нової української школи зумовлює потребу в підвищенні кваліфікації, спрямованому на розвиток здатності відповідати на сучасні освітні виклики, аналізувати власну практику, опановувати нові професійні ролі та ухвалювати обґрунтовані педагогічні рішення.

Важливими складниками цього процесу є вивчення європейського досвіду мовно-літературної освіти, його критичне осмислення й адаптація до українського освітнього контексту, а також удосконалення методик навчання відповідно до потреб учнів і завдань базової та профільної середньої освіти.

Цільова група: вчителі української мови та літератури закладів освіти різних типів і форм власності.

Обсяг (тривалість): 5 кредитів ЄКТС (150 годин), термін навчання 1 місяць

Особливості реалізації програми: Програма реалізується впродовж одного місяця у синхронному режимі й передбачає гнучкі форми навчання, що забезпечує безпеку, доступність та ефективність навчання для учителів української мови та літератури в різних регіонах, включно з прифронтовими. Заняття поєднують інтерактивні лекції, практичні кейси й обговорення, що сприяє засвоєнню знань і їх практичному застосуванню. Програма відповідає чинному законодавству України й гарантує офіційне підтвердження результатів підвищення кваліфікації.

Форма (форми) навчання: дистанційна (онлайн) із використанням технологій відеоконференцій та інтерактивних платформ; за можливості й безпечних умов – очна або змішана форма.

Мета підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей учителів української мови та літератури щодо створення безпечного й інклюзивного освітнього середовища, розвитку психологічної резильєнтності здобувачів освіти, впровадження діяльнісного підходу та інтерактивних методик для розвитку наскрізних умінь учнів середньої школи класів.

Завдання підвищення кваліфікації:

сформувати цілісне розуміння сучасних тенденцій розвитку освіти;
розвинути здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів;

забезпечити готовність до впровадження сучасних освітніх технологій, методик, інтерактивних форм навчання, спрямованих на формування

компетентностей і наскрізних умінь здобувачів освіти;

опанувати базові знання для формування та розвитку в учнів ключових компетентностей та вмінь, спільних для всіх компетентностей;

розвинути здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів;

сформувати вміння планувати та організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів;

розвинути здатність здійснювати оцінювання й аналізувати результати навчання учнів;

удосконалити навички підтримки благополуччя дітей в умовах надзвичайних ситуацій;

сприяти здатності планувати індивідуальний професійний розвиток та адаптуватися до змін у освітній політиці, цифровізації та глобальних викликах;

розвинути професійні компетентності через самоосвіту, рефлексію та обмін досвідом.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: відровідно до Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 29 серпня 2024 року № 1225 вдосконалюватимуться загальні та професійні компетентності, необхідні для роботи вчителя-предметника:

- А1 — Мовно-комунікативна компетентність (обов'язкова для вчителя української мови та літератури — досконале володіння нормами української літературної мови, усним і писемним мовленням).

- А2 — Предметно-методична компетентність (знання методики викладання української мови та зарубіжної/української літератури).

- А3 — Інформаційно-цифрова компетентність (використання сучасних цифрових інструментів у навчанні).

- Б1 — Психологічна компетентність (розуміння вікових особливостей учнів, інклюзивного підходу).

- Б2 — Емоційно-етична компетентність (партнерська взаємодія, толерантність, побудова безпечного освітнього середовища)

Г3 — Оцінювально-аналітична компетентність (здійснення оцінювання: Вміння застосовувати різні види контролю результатів навчання учнів (формувальне, поточне, підсумкове оцінювання) відповідно до критеріїв НУШ;

моніторинг і аналіз динаміки мовного та літературного розвитку учнів, виявлення типових помилок чи труднощів у засвоєнні матеріалу.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання слухачі оволодіють **знаннями** та набудуть (вдосконалять) **уміння, навички** щодо:

моделювання змісту освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти;

формування і розвитку в здобувачів освіти ключових компетентностей і наскрізних умінь, визначених державним стандартом освіти;

застосування сучасних та ефективних методик і технологій навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти, в тому числі осіб з ООП, здійснення

інтегрованого навчання;

використання цифрових технологій в освітньому процесі;

прогнозування результатів, планування освітнього процесу;

організації різних видів і форм навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти;

здійснення оцінювання та аналізу результатів навчання здобувачів освіти;

усвідомлення особистих почуттів, емоцій, потреб та емоційних станів

інших учасників освітнього процесу, керування власними емоційними станами;

суб'єкт-суб'єктної взаємодії зі здобувачами освіти в освітньому процесі;

підтримки особистого фізичного та психоемоційного здоров'я під час професійної діяльності;

здійснення власного професійного розвитку.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах об'єктивності, прозорості та відповідності очікуваним результатам навчання. Оцінювання результатів навчання в межах програми підвищення кваліфікації здійснюється з метою визначення рівня сформованості професійних компетентностей слухачів. Підтвердження результатів навчання відбувається за умови проходження слухачем від 70 до 100 % обсягу програми, що передбачає виконання всіх обов'язкових навчальних завдань та активну участь у заняттях.

Із метою оцінювання результатів навчання використовуються такі інструменти:

тестові завдання для перевірки теоретичних знань за темами модулів програми;

практичні завдання, що передбачають розроблення дидактичних матеріалів, елементів занять, мініпроектів та методичних розробок для закладу загальної середньої освіти.

Підсумковий рівень навчальних досягнень слухачів визначається за такими критеріями:

виконання тестових завдань із результатом від 70 до 100 % правильних відповідей;

актуальність, інноваційність, практична цінність та методична обґрунтованість виконаних практичних завдань, кейсів і мініпроектів;

рівень самостійності, творчого підходу та педагогічної рефлексії у процесі виконання завдань;

готовність до впровадження отриманих знань і навичок у власну професійну діяльність у закладі загальної середньої освіти.

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації відповідно до встановленого зразка обсягом 150 годин / 5 кредитів ЄКТС.

Вартість програми : узгоджується додатково (враховуючи кількість слухачів).

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Реалізація програми ґрунтується на засадах гнучкості, варіативності, науковості та практичної спрямованості, з орієнтацією на професійні потреби вчителів української мови та літератури у закладах загальної середньої освіти.

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття.

Особливістю практичних занять є аналіз психолого-педагогічних ситуацій у процесі навчання здобувачів освіти молодшого шкільного віку, моделювання фрагментів занять із використанням комунікативно-ігрових та проєктних підходів, розв'язання професійних кейсів, створення дидактичних матеріалів і цифрових ресурсів.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчально-методичних матеріалів, виконання тестових та практичних завдань.

Підсумкові заходи передбачають участь слухача курсів та представлення досвіду роботи на конференції з обміну досвідом, виконання підсумкового тестування (20 запитань) з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного змісту програми та сформованості професійних компетентностей.

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 100 %. Прохідний бал – 70 % і вище. Учасники, які успішно виконали програму, представили досвід роботи на конференції з обміну досвідом та пройшли підсумкове тестування, отримують сертифікат про підвищення кваліфікації.

Зміст програми складається з 5-х модулів. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, становить 150 год, з них: 24 год – лекційні заняття, 36 год – практична робота, 60 год – самостійна робота, 20 год – модульні контрольні роботи, 10 – підсумковий проєкт і захист.

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. ПРОЕКТУВАННЯ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ					
Тема 1.1. Лекція 1 Компетентнісний підхід та очікувані результати навчання	2				
Тема 1.2. Лекція 2 .Планування уроку та навчальної теми	2				
Тема 1.3.					
Практичне заняття 1 Формулювання результатів і добір навчальних завдань		2			

Тема 1.4. Практичне заняття 2 Аналіз і вдосконалення плану уроку		2			
Тема 1.5. Практичне заняття 3 Проектування навчальної теми для різних вікових груп		2			
Самостійна робота			8		
Контрольна робота				5	
Разом за модулем	4	6	8	5	23

МОДУЛЬ 2.

ТЕКСТ І ЧИТАЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ НА УРОКАХ СЛОВЕСНОСТІ

Тема 2.1. Лекція 3 Читацька компетентність і стратегії розуміння тексту	2				
Тема 2.2. Лекція 4..Три фази читання та організація роботи з твором	2				
Тема 2.3. Лекція 5 Уважне читання та доказова інтерпретація	2				
Тема 2.4. Практичне заняття 4 Конструювання завдань до трьох фаз читання		2			
Практичне заняття 5 Розроблення аналітичних запитань до тексту		2			
Практичне заняття 6 Організація обговорення літературного твору		2			
Практичне заняття 7 Графічні органайзери та читацьке портфоліо		2			
Самостійна робота			14		
Контрольний тест				5	
Разом за модулем	6	8	14	5	33

МОДУЛЬ 3.

МОВНА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ І ПИСЬМА

Тема 3.1. Лекція 6 Вивчення мовних явищ у тексті та комунікативній ситуації	2				
Тема 3.2. Лекція 7 Усна взаємодія та аргументація на уроці	2				
Тема 3.3 Лекція 8 Навчання письма як процесу створення та вдосконалення тексту.	2				
Тема 3.4 Практичне заняття 8 Розроблення мовного дослідження		2			
Тема 3.5. Практичне заняття 9 Конструювання комунікативних завдань		2			
Тема 3.6 Практичне заняття 10 Створення письмового завдання на основі джерел		2			
Тема 3.7 Практичне заняття 10 Створення письмового завдання на основі джерел		2			
Контрольна робота			5		
Самостійна робота				12	
Разом за модулем	4	8	5	12	29
МОДУЛЬ 4 ІНТЕГРАЦІЯ ТА МІЖМИСТЕЦЬКІ ЗВ'ЯЗКИ У ПОЄДНАННІ З МЕДІАГРАМОТНІСТЮ					
Лекція 9 Інтеграція та міжмистецькі зв'язки у вивченні літератури	2				
Лекція 10 Критичне читання медіатекстів і	2				

використання цифрових інструментів					
Практичне заняття 12 Добір і обґрунтування контекстуальних матеріалів		2			
Практичне заняття 13 Зіставлення словесного та аудіовізуального текстів		2			
Практичне заняття 14 Аналіз медіаповідомлення та перевірка інформації		2			
Самостійна робота				16	
Контрольна робота			5		
Разом за модулем	4	6	5	16	31

МОДУЛЬ 5.
ОЦІНЮВАННЯ ТА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ З УРАХУВАННЯМ
НАВЧАЛЬНИХ ПОТРЕБ УЧНІВ

Лекція 11 Формувальне та підсумкове оцінювання мовленнєвої і читацької діяльності	2				
Лекція 12 Диференціація завдань і подолання навчальних втрат	2				
Практичне заняття 15 Створення критеріїв оцінювання читацьких і письмових робіт		2			
Практичне заняття 16 Оцінювання зразків учнівських робіт і надання зворотного зв'язку		2			
Практичне заняття 17 Самооцінювання та взаємооцінювання в навчальній діяльності		2			
Практичне заняття 18		2			

Адаптація завдань і проєктування навчальної підтримки					
Самостійна робота				10	
Контрольна робота			5		
Разом за модулем	4	8	5	10	27
Підсумкові заходи			10		
Усього	24	36	30	60	150

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1

ПРОЄКТУВАННЯ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

ЛЕКЦІЯ 1 КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Розкривається сутність компетентнісного підходу в навчанні української мови та літератури. Уточнюється співвідношення предметних знань, способів діяльності та вміння застосовувати їх у навчальних і життєвих ситуаціях. Розглядаються принципи формулювання очікуваних результатів через конкретні дії учнів. Аналізуються зв'язки між результатами навчання, змістом текстового матеріалу та характером завдань. Визначається роль читацького досвіду й комунікативних потреб школярів у виборі навчальної мети. Окреслюється наступність розвитку мовленнєвих і читацьких умінь у 5–6, 7–9 та 10–11 класах. Обґрунтовується необхідність перевіряти досягнення результатів за якістю виконаної діяльності та самостійністю учнів.

ЛЕКЦІЯ 2 ПЛАНУВАННЯ УРОКУ ТА НАВЧАЛЬНОЇ ТЕМИ

Розглядаються принципи проєктування уроку та послідовності взаємопов'язаних занять. Характеризується планування від очікуваного результату до завдань і способів оцінювання. Визначаються функції початкової діагностики, актуалізації досвіду, опрацювання матеріалу та рефлексії. Аналізуються способи поєднання пояснення вчителя, самостійної роботи й навчальної взаємодії. Окреслюються можливості предметного та інтегрованого планування відповідно до змісту теми. Ураховуються обсяг текстів, складність інструкцій, тривалість діяльності та потреба в навчальних опорах. Розглядаються критерії цілісності плану й можливості його коригування за результатами роботи учнів.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1 ФОРМУЛЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ І ДОБІР НАВЧАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Слухачі аналізують загальні цілі навчання та перетворюють їх на конкретні очікувані результати. До кожного результату визначаються дії учнів, за якими можна встановити його досягнення. Добираються завдання на розуміння, застосування, аналіз і створення власного висловлення. Перевіряється відповідність формулювань віку школярів і змісту обраної теми. Виявляються випадки, коли завдання перевіряє інше вміння, ніж заявлене в результаті. У груповому обговоренні уточнюються інструкції та способи отримання свідчень навчального поступу. Результатом заняття є карта відповідності очікуваних результатів, завдань і способів оцінювання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2 АНАЛІЗ І ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЛАНУ УРОКУ

Заняття передбачає методичний аналіз запропонованого або власного плану уроку. Слухачі визначають зв'язок між метою, етапами роботи та запланованим

результатом. Оцінюються послідовність завдань, зрозумілість інструкцій і реалістичність розподілу часу. Аналізується співвідношення активності вчителя та учнів на різних етапах заняття. Виявляються дублювання, необґрунтовані переходи й завдання без визначеної навчальної функції. Розробляються зміни, які посилюють самостійну роботу з текстом і можливість отримати зворотний зв'язок. Підсумком є скоригований план уроку з коротким обґрунтуванням внесених змін.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ З ПРОЄКТУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТЕМИ ДЛЯ РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП

Слухачі розробляють послідовність занять у межах обраної мовної або літературної теми. Визначаються вихідні знання, очікувані результати та логіку поступового ускладнення діяльності. Добираються основні тексти, навчальні матеріали й форми взаємодії учнів. Передбачаються ситуації діагностики, поточного зворотного зв'язку та підсумкової роботи. Обговорюються доцільні зв'язки між мовним і літературним змістом без перевантаження теми. Один елемент розробки адаптується для іншої вікової групи зі зміною складності та навчальних опор. Результатом є план навчальної теми з поясненням послідовності й диференціації завдань.

МОДУЛЬ 2

ТЕКСТ І ЧИТАЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ НА УРОКАХ СЛОВЕСНОСТІ ЛЕКЦІЯ 3 ЧИТАЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ І СТРАТЕГІЇ РОЗУМІННЯ ТЕКСТУ

Розглядається читацька компетентність як здатність розуміти, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати тексти. Розмежовуються пошук явно поданої інформації, формулювання висновків та осмислення форми висловлення. Характеризуються стратегії прогнозування, постановки запитань, уточнення незрозумілого й узагальнення прочитаного. Визначаються особливості роботи з художніми та нехудожніми текстами. Пояснюється роль читацької мети й попереднього досвіду в доборі способу читання. Аналізуються типові труднощі, пов'язані з лексикою, композицією та прихованими смисловими зв'язками. Окреслюється поступове ускладнення читацьких завдань у 5–6, 7–9 та 10–11 класах.

ЛЕКЦІЯ 4 ТРИ ФАЗИ ЧИТАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З ТВОРОМ

Розкривається логіка роботи з текстом до читання, під час читання та після нього. Визначаються функції початкового запитання, актуалізації досвіду та формування читацьких очікувань. Розглядаються способи супроводу читання, які підтримують увагу до тексту й самостійність суджень. Характеризуються зупинки для обговорення, читацькі нотатки та фіксація незрозумілого. Пояснюється значення післятекстових завдань для перевірки припущень і побудови цілісної інтерпретації. Аналізуються можливості повторного читання та повернення до окремих деталей твору. Визначаються критерії добору завдань відповідно до жанру, обсягу тексту й підготовки класу.

ЛЕКЦІЯ 5 УВАЖНЕ ЧИТАННЯ ТА ДОКАЗОВА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ

Розглядаються принципи уважного читання як дослідження зв'язку

художньої форми та смислу. Визначається роль слова, образу, композиційної деталі й способу оповіді у сприйнятті твору. Пояснюється перехід від спостереження над текстом до формулювання інтерпретаційної гіпотези. Аналізуються вимоги до добору й пояснення текстових доказів. Розмежовуються обґрунтована множинність прочитань і твердження, що суперечать текстовим даним. Характеризуються запитання вчителя, які спонукають уточнювати думку та розглядати інші пояснення. Окреслюються способи організації обговорення без нав'язування наперед визначеної відповіді.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4 КОНСТРУЮВАННЯ ЗАВДАНЬ ДО ТРЬОХ ФАЗ ЧИТАННЯ

Слухачі розробляють послідовність роботи з обраним літературним твором. Визначається початкове запитання, яке спрямовує читання та залишає простір для власних припущень. Добираються завдання для фіксації спостережень, уточнення лексики й перевірки розуміння під час читання. Створюються післятекстові завдання на пояснення деталей, узагальнення та аргументацію. Перевіряється зв'язок кожного завдання з метою роботи й особливостями твору. Обговорюються можливі труднощі та потрібний ступінь учительської підтримки. Результатом є читацький маршрут для конкретного класу з методичним коментарем.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5 РОЗРОБЛЕННЯ АНАЛІТИЧНИХ ЗАПИТАНЬ ДО ТЕКСТУ

Заняття передбачає зіставлення репродуктивних, аналітичних та інтерпретаційних запитань. Слухачі визначають, які розумові дії викликає кожне формулювання. Виявляються запитання з прихованою підказкою, надто широким змістом або нечітким предметом аналізу. На матеріалі короткого твору створюється послідовність переходів від спостереження до пояснення. До запитань добираються можливі текстові докази й уточнювальні репліки вчителя. У парній роботі перевіряються зрозумілість інструкцій і можливість різних обґрунтованих відповідей. Підсумком є система запитань, що підтримує самостійну інтерпретацію твору.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБГОВОРЕННЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ

Слухачі моделюють обговорення проблемного питання на основі спільно прочитаного тексту. Формулюються початкове запитання та можливі напрями його уточнення. Відпрацьовуються способи запиту доказів, зіставлення позицій і повернення до текстових деталей. Аналізуються репліки вчителя, які допомагають учням розвивати думку та чути одне одного. Передбачаються форми участі для школярів, яким потрібен час на підготовку відповіді. Обговорюються способи завершення дискусії зі збереженням обґрунтованих відмінностей у прочитанні. Результатом є сценарій обговорення з орієнтирами для спостереження за читацькою діяльністю.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7 ГРАФІЧНІ ОРГАНАЙЗЕРИ ТА ЧИТАЦЬКЕ ПОРТФОЛІО

Заняття присвячено добору засобів фіксації, упорядкування та осмислення

прочитаного. Слухачі випробовують карту персонажа, схему композиції, порівняльну таблицю та подвійні нотатки. Визначається відповідність кожного інструмента конкретній розумовій дії. Аналізуються випадки, коли схема допомагає інтерпретації або надмірно спрощує художній текст. Розробляється структура читацького портфоліо, що відображає процес роботи та зміни в розумінні твору. Уточнюються обсяг обов'язкових матеріалів і можливості учнівського вибору. Підсумком є комплект органайзерів та завдань для портфоліо до одного твору.

МОДУЛЬ 3

МОВНА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ І ПИСЬМА

ЛЕКЦІЯ 6 ВИВЧЕННЯ МОВНИХ ЯВИЩ У ТЕКСТІ ТА КОМУНІКАТИВНІЙ СИТУАЦІЇ

Розкривається взаємозв'язок мовної системи, тексту та комунікативної діяльності. Розглядаються способи пояснення мовного явища через його форму, значення й функцію. Характеризується послідовність роботи від спостереження над прикладами до узагальнення та застосування. Визначається роль художніх і нехудожніх текстів у засвоєнні мовних понять. Аналізуються можливості поєднання вивчення норми зі спостереженням над стилістичним вибором. Обговорюються ризики використання тексту лише як набору прикладів для граматичного розбору. Окреслюються способи розвитку мовного чуття та свідомого вибору засобів висловлення.

ЛЕКЦІЯ 7 УСНА ВЗАЄМОДІЯ ТА АРГУМЕНТАЦІЯ НА УРОЦІ

Розглядаються діалог, дискусія та публічне висловлення як форми розвитку мовленнєвої компетентності. Визначаються вимоги до комунікативного завдання з конкретними метою, адресатом і ситуацією. Характеризуються вміння слухати, уточнювати, ставити запитання й коректно реагувати на іншу позицію. Пояснюється структура аргументу та співвідношення тези, доказу і пояснення. Аналізуються способи навчання роботи з контраргументами та розмежування факту й оцінки. Розглядається роль мовленнєвих опор у підготовці учнів до самостійного обговорення. Окреслюється поступове ускладнення усної взаємодії від короткої репліки до розгорнутої дискусії.

ЛЕКЦІЯ 8 НАВЧАННЯ ПИСЬМА ЯК ПРОЦЕСУ СТВОРЕННЯ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕКСТУ

Письмо розглядається як послідовність задуму, планування, створення чернетки й редагування. Визначається вплив адресата, мети та жанру на зміст і побудову висловлення. Характеризуються прийоми добору матеріалу, формулювання основної думки й організації абзаців. Аналізуються особливості інформативного та аргументативного письма на основі джерел. Пояснюється роль зворотного зв'язку на різних етапах роботи над текстом. Розмежовуються змістове доопрацювання, стилістичне редагування та виправлення правописних помилок. Окреслюються способи поступового розвитку авторської самостійності й відповідального використання чужих думок.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8 РОЗРОБЛЕННЯ МОВНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Слухачі добирають матеріал для дослідження конкретного мовного явища. Визначаються ознаки, які учні мають виявити через спостереження та зіставлення прикладів. Створюються завдання на групування, зміну мовної форми й пояснення відмінностей у значенні. Перевіряється достатність матеріалу для формулювання висновку або правила. Передбачаються приклади, що допомагають уточнити межі зробленого узагальнення. Розробляється завдання на застосування дослідженого явища у власному мовленні. Результатом є навчальна послідовність від мовного спостереження до самостійного використання засвоєного.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9 КОНСТРУЮВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ЗАВДАНЬ

Заняття передбачає створення завдань для усного спілкування в навчальних і повсякденних ситуаціях. Слухачі визначають адресата, мету, обставини й очікуваний результат взаємодії. Добираються мовні засоби для пояснення, прохання, заперечення та аргументованого переконання. Моделюються діалоги, короткі виступи й обговорення з різними позиціями учасників. Аналізується відповідність мовленнєвої поведінки ситуації та реакції співрозмовника. Створюються опори для підготовки й критерії самооцінювання усного висловлення. Підсумком є комплект комунікативних завдань для обраного класу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10 СТВОРЕННЯ ПИСЬМОВОГО ЗАВДАННЯ НА ОСНОВІ КІЛЬКОХ ДЖЕРЕЛ

Слухачі розробляють завдання на інформативне або аргументативне письмо за кількома матеріалами. Формулюються комунікативна мета, адресат, жанр і вимоги до обсягу тексту. Добираються джерела, що містять взаємодоповнювальні відомості або різні обґрунтовані позиції. Передбачаються завдання на перевірку походження інформації, відбір суттєвого та зіставлення даних. Створюється опора для планування власного викладу без механічного копіювання джерел. Уточнюються способи цитування, переказу та посилання на використані матеріали. Результатом є пакет джерел і поетапна інструкція до письмової роботи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11 АНАЛІЗ І РЕДАГУВАННЯ УЧНІВСЬКИХ ВИСЛОВЛЕНЬ

Слухачі працюють з анонімізованими або спеціально підготовленими зразками учнівських текстів. Визначаються відповідність задуму умовам завдання, зв'язність і переконливість викладу. Розмежовуються змістові, композиційні, стилістичні та правописні проблеми. Обираються пріоритети редагування відповідно до мети заняття й підготовки автора. Формулюються запитання та коментарі, що допомагають учневі самостійно вдосконалити написане. Моделюється взаєморедагування з дотриманням поваги до авторського задуму. Підсумком є відредагований фрагмент і пам'ятка для подальшої роботи над текстом.

МОДУЛЬ 4
ІНТЕГРАЦІЯ ТА МІЖМИСТЕЦЬКІ ЗВ'ЯЗКИ У ПОЄДНАННІ З
МЕДІАГРАМОТНІСТЮ
ЛЕКЦІЯ 9 ІНТЕГРАЦІЯ ТА МІЖМИСТЕЦЬКІ ЗВ'ЯЗКИ У ВИВЧЕННІ
ЛІТЕРАТУРИ

Розглядаються підстави поєднання мовного, літературного й мистецького матеріалу в навчанні. Розмежовуються тематична подібність, міжпредметний зв'язок і спільне дослідницьке завдання. Характеризуються критерії добору текстів української та зарубіжної літератур для порівняння. Окреслюються можливості залучення живопису, музики, театру, кіно й коміксу. Пояснюється необхідність урахування специфічних засобів вираження кожного виду мистецтва. Аналізуються функції контексту в поглибленні інтерпретації та ризики перевантаження додатковою інформацією. Визначаються умови доцільного використання інтеграції у 5–9 та 10–11 класах.

ЛЕКЦІЯ 10 КРИТИЧНЕ ЧИТАННЯ МЕДІАТЕКСТІВ І ВИКОРИСТАННЯ
ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Розкриваються принципи критичного читання повідомлень у цифровому й друкованому середовищі. Розглядаються походження інформації, мета публікації, адресат і способи привернення уваги. Аналізуються прийоми розмежування фактів, оцінок, припущень і маніпулятивних тверджень. Пояснюється взаємодія слова, зображення та звуку у формуванні смислу медіатексту. Визначаються критерії добору цифрових інструментів для читання, співпраці та створення учнівських матеріалів. Обговорюються можливості й обмеження використання штучного інтелекту з перевіркою фактів і прозорим зазначенням його ролі. Окрема увага приділяється збереженню самостійності учнівського мислення та захисту персональних даних.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12 ДОБІР І ОБҐРУНТУВАННЯ
КОНТЕКСТУАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

Слухачі добирають літературний, історико-культурний або мистецький матеріал до обраного твору. Формулюється питання, для розгляду якого потрібне звернення до контексту. Визначаються спільні ознаки, суттєві відмінності та межі можливого зіставлення. Перевіряються достовірність інформації, доступність і відповідність матеріалу віковим учнів. Розробляються завдання, що повертають читача до конкретних деталей основного тексту. Обговорюються момент залучення контексту й достатній обсяг додаткових відомостей. Результатом є обґрунтована добірка матеріалів із запитаннями для порівняльного опрацювання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13 ЗІСТАВЛЕННЯ СЛОВЕСНОГО ТА
АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ТЕКСТІВ

Заняття передбачає порівняння літературного фрагмента з епізодом його екранного або сценічного втілення. Слухачі визначають фокус перегляду та конкретні ознаки для спостереження. Аналізуються способи передавання подій, характеру персонажа, часу й простору. Досліджується роль зображення, звуку, монтажу або сценічної дії у зміні сприйняття. Формулюються висновки про

інтерпретаційні наслідки вилучення, додавання чи переосмислення елементів твору. Створюються завдання на аргументоване пояснення відмінностей із посиланням на обидва матеріали. Підсумком є аркуш фокусного перегляду та план порівняльного обговорення.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 14 АНАЛІЗ МЕДІАПОВІДОМЛЕННЯ ТА ПЕРЕВІРКА ІНФОРМАЦІЇ

Слухачі аналізують повідомлення, що поєднує словесний текст із візуальним матеріалом. Визначаються джерело, дата, адресат і ймовірна комунікативна мета публікації. Виокремлюються перевірювані твердження, оцінні формулювання та відсутні для розуміння відомості. Зіставляються заголовок, основний текст і зображення щодо їхнього внеску в інтерпретацію події. Відпрацьовується перевірка ключового твердження за первинним джерелом або незалежними підтвердженнями. За тим самим алгоритмом розглядається навчальний зразок відповіді штучного інтелекту з можливими фактичними помилками. Результатом є робочий аркуш перевірки інформації та короткий аргументований висновок.

МОДУЛЬ 5 ОЦІНЮВАННЯ ТА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ З УРАХУВАННЯМ НАВЧАЛЬНИХ ПОТРЕБ УЧНІВ ЛЕКЦІЯ 11 ФОРМУВАЛЬНЕ ТА ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ І ЧИТАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розглядаються мета й функції діагностичного, формувального та підсумкового оцінювання. Визначається зв'язок між очікуваними результатами, навчальними завданнями та критеріями їх виконання. Характеризуються способи оцінювання розуміння тексту, інтерпретації, аргументації й мовного оформлення. Пояснюються принципи створення рубрик із конкретними описами рівнів якості роботи. Аналізуються вимоги до зворотного зв'язку, який допомагає визначити наступну навчальну дію. Розглядаються можливості самооцінювання та взаємооцінювання в усній і письмовій діяльності. Окреслюються способи відстеження індивідуального поступу за результатами кількох послідовних робіт.

ЛЕКЦІЯ 12 ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ЗАВДАНЬ І ПОДОЛАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ВТРАТ

Розкриваються принципи організації навчання за різного рівня підготовки й темпу роботи учнів. Розглядаються способи виявлення конкретних прогалин у читанні, мовних знаннях та письмі. Характеризуються варіанти зміни обсягу матеріалу, складності інструкції й ступеня самостійності. Пояснюються функції словничків, зразків, графічних опор і поетапних підказок. Аналізується добір коротких цільових завдань для відновлення вмінь, необхідних для подальшого навчання. Визначаються можливості поєднання спільної мети уроку з різними способами її досягнення. Окреслюються принципи поступового зменшення підтримки та перевірки її результативності.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 15 СТВОРЕННЯ КРИТЕРІЇВ ОЦІНЮВАННЯ ЧИТАЦЬКИХ І ПИСЬМОВИХ РОБІТ

Слухачі обирають завдання на інтерпретацію тексту або створення

письмового висловлення. Визначаються ознаки якісного виконання відповідно до запланованих результатів. Формулюються критерії змісту, аргументації, структури та мовного оформлення. Створюються описи рівнів, що відображають реальні відмінності між учнівськими роботами. Перевіряються зрозумілість формулювань і відсутність подвійного оцінювання тієї самої ознаки. Підготовлені критерії обговорюються з позиції їх використання учнем перед виконанням завдання. Результатом є рубрика оцінювання та коротка інструкція до неї.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 16 ОЦІНЮВАННЯ ЗРАЗКІВ УЧНІВСЬКИХ РОБІТ І НАДАННЯ ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ

Заняття передбачає застосування спільних критеріїв до кількох зразків учнівських відповідей. Слухачі обґрунтовують оцінні судження конкретними ознаками виконаної роботи. Порівнюються результати незалежного оцінювання й причини можливих розбіжностей. Уточнюються нечіткі описи рівнів та межі застосування окремих критеріїв. До кожного зразка формулюється коментар про досягнення й пріоритетний напрям удосконалення. Передбачається конкретна дія учня у відповідь на отриманий зворотний зв'язок. Підсумком є узгоджені оцінювальні рішення та приклади розвивальних коментарів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 17 САМООЦІНЮВАННЯ ТА ВЗАЄМООЦІНЮВАННЯ В НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Слухачі розробляють інструменти самооцінювання й взаємооцінювання для читання, усного обговорення або письма. Визначається обмежене коло ознак, на яких доцільно зосередити увагу учнів. Створюються запитання, контрольні списки та короткі форми фіксації спостережень. Моделюється пояснення критеріїв на доступному навчальному зразку. Відпрацьовуються формулювання коментарів, що стосуються роботи й не оцінюють особистість автора. Передбачається використання отриманих відгуків для конкретного доопрацювання результату. Результатом є інструмент самооцінювання або взаємооцінювання з описом порядку його застосування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 18 АДАПТАЦІЯ ЗАВДАНЬ І ПРОЄКТУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ

Слухачі аналізують завдання та визначають можливі труднощі його виконання. На основі запропонованих учнівських відповідей добираються способи адресної підтримки. Розробляються варіанти інструкції, словничка, зразка міркування або частково заповненої схеми. Передбачається поглиблений варіант для учнів, які готові працювати з більшою самостійністю. Окремий елемент адаптується для іншої вікової групи з поясненням зміни вимог. Визначається коротке повторне завдання для перевірки результативності допомоги. Підсумком є комплект диференційованих матеріалів із планом поступового зменшення навчальних опор.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану» від 15.03.2022 № 2126-IX / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2126-20#Text>.
3. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки» від 07.06.2024 № 527-р / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text>
5. Наказ МОН України «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників закладів освіти «Організація фізичного та психологічно безпечного освітнього середовища: реагування на загрози чи надзвичайні ситуації» від 06.06.2024 № 814 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-typovoi-prohramy-pidvyshchennia-kvalifikatsii-pedahohichnykh-naukovo-pedahohichnykh-ta-inshykh-pratsivnykiv-zakladiv-osvity-orhanizatsiia-fizychnoho-ta-psykholohichno-bezpe>
6. Наказ МОН України «Про деякі питання розроблення та імплементації спецкурсів і модулів з ігрових технологій та діяльнісних методів навчання», від 13.07.2021 № 813/ Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-deyaki-pitannya-vprovadzhennya-osvitnih-komponentiv-navchalnih-disciplin-spekursiv-moduliv-z-igrovih-ta-diyalnisnih-metodiv-navchannya-ta-rozvitku>
7. Наказ МОН України «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників» (зі змінами), від 10.09.2024 № 1277 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-vnesennia-zmin-do-polozhennia-pro-atestatsiiu-pedahohichnykh-pratsivnykiv-zareiestrovanyi-v-ministerstvi-iustytzii-ukrainy-30-zhovtnia-2024-roku-za-163442979>
8. Наказ МОН України «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», від 29.08.2024 № 1225 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>
9. Наказ МОН України «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників закладів освіти «Організація фізичного та психологічно безпечного освітнього середовища : реагування на загрози чи надзвичайні ситуації», від 06.06.2024 № 814 / Міністерство освіти і науки України. URL:

<https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-typovoi-prohramy-pidvyshchennia-kvalifikatsii-pedahohichnykh-naukovo-pedahohichnykh-ta-inshykh-pratsivnykiv-zakladiv-osvity-orhanizatsiia-fizychnoho-ta-psykholohichno-bezpe>

10. Лист МОН України «Про організацію 2025/2026 навчального року в закладах загальної середньої освіти», від 22.08.2025 № 1/17526-25 / Міністерство освіти і науки України. URL:

https://rada.info/upload/users_files/37485490/docs/80bfd44ebfa2a112a27c4be65dd5b_d3b.pdf

Основна література

1. Зоря Ю. М. Медіаграмотність та STEM-освіта: виклики та можливості : навчально-практичний посібник. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 98 с.

[1572-2024-6\(6\)-170-183](#)

2. Практична медіаосвіта: медіаграмотність в освітньому просторі : навч.-метод. посібник / уклад.: В. В. Байдик, О. В. Проніна; за заг. ред. В. В. Байдик. Лисичанськ, 2021. 66 с.

3. Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу : навчально-методичний посібник. / укл.: Андрєєнкова В. Л., Войцях Т. В., Гриців І. П. та ін. Київ, 2023. 149 с.

4. Савченко О. Я. Система міжпредметних завдань на уроках з літературного читання : метод. посіб. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2020. 104 с.

Додаткова література

1. Державна служба якості освіти. Дослідження якості організації освітнього процесу в умовах війни у 2023/2024 навчальному році. 22.05.2024. 72 с.

2. Дзюбко Л. В., Мельник І. В. Копінг-стратегії молодших школярів як реакція на стрес в умовах невизначеності освітнього простору. *Вчені записки*. 2023. 157 с.

3. Матеріали для педагогів. Програма СЕН «Зерна». URL: <https://selkernels.gse.harvard.edu/uk-UA/teacher-supports>

4. Ремех Т. О. Сутність і структура громадянської компетентності учня нової української школи. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 2. С.34–41. URL:

<http://uej.undip.org.ua/upload/iblock/355/35502816fa4c624c2e725870a4291c9c.pdf>

5. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII, зі змінами. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

6. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX, зі змінами. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>

7. Державний стандарт базової середньої освіти: затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898, зі змінами. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>

8. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти: затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392, зі змінами. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>

9. Державний стандарт профільної середньої освіти: затверджений постановою

Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 № 851, зі змінами.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text>

10. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: затверджений наказом МОН України від 29.08.2024 № 1225. <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>
11. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників: затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800, зі змінами. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF>
12. Типова освітня програма для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти: наказ МОН України від 19.02.2021 № 235, зі змінами, зокрема від 17.08.2026 № 1430. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0235729-21>
13. Модельні навчальні програми для 5–9 класів Нової української школи: офіційний перелік МОН України. <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovdzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>
14. Навчальні програми для 10–11 класів: українська мова та українська література, рівень стандарту і профільний рівень. Офіційний перелік МОН України. <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
15. Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів: наказ МОН України від 04.05.2026 № 722; зареєстрований у Мін'юсті 24.06.2026 за № 922/46316, зі змінами. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0922-26#Text>
16. Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти: наказ МОН України від 14.08.2026 № 1427. <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultataiv-navchannia-uchniv-5-9-klasiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity>
17. Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти: наказ МОНмолодьспорту України від 13.04.2011 № 329; зареєстрований у Мін'юсті 11.05.2011 за № 566/19304. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0566-11>

2 ДЖЕРЕЛА ОBOB'ЯЗKOBІ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ

18. О1 Голуб Н. Б., Горошкіна О. М., Бондаренко Н. В., Новосьолова В. І., Попова Л. О. Практикум з методики навчання української мови: практичний посібник. Київ: ВД «Освіта», 2024.
19. Електронне джерело
20. Яценко Т. О., Дячок С. О., Головченко Н. І. Організація компетентісно орієнтованого навчання української літератури в ліцеї: методичні рекомендації. Київ: КОНВІ ПРИНТ, 2021. https://undip.org.ua/library/orhanizatsiia-kompetentnisno-orientovanoho-navchannia-ukrainskoi-literatury-v-litsei-metodychni-rekomendatsii/?utm_source=chatgpt.com
21. PISA: читацька грамотність / уклад. Т. С. Вакуленко, С. В. Ломакович, В. М. Терещенко. Київ: УЦОЯО, 2017. https://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/09/PISA_Reading.pdf

22. Голуб Н. Б., Новосьолова В. І., Галаєвська Л. В. Мовленнєві жанри на уроках української мови в ліцеї (рівень стандарту): практичний посібник. Київ: КОНВІ ПРИНТ, 2020. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723347/>
23. Кулешова О. А. Формувальне оцінювання у базовій школі: навчально-методичний посібник. Миколаїв: ОІППО, 2022. https://repository.moippo.mk.ua/upload/09-02-23_28191285.pdf
24. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008.
25. Довженко О., Єгорова А., Іванова Т., Міський В., Потапова В., Юричко А. Медіаграмотність під час війни: теорія, методика, інтерактив / за заг. ред. О. Волошенюк, В. Іванова. Київ: АУП; Центр вільної преси, 2023. <https://www.aup.com.ua/book-review/mediagramotnist-pid-chas-viyni-teori/>
26. Жила С. О. Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи: монографія. Чернігів: Деснянська правда, 2004.
27. Старагіна І. П., Новосьолова В. І., Терещенко В. М., Романенко Ю. О., Блажко М. Б., Ткач П. Б., Панченков А. О. Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). 7–9 класи: модельна навчальна програма. 2023. Рекомендовано наказом МОН від 16.08.2023 № 1001. https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Movno-literat.osv.hal/16.08.2023/Intehrovanyy.movno-literaturnyy.kurs-ukrmova.ukr.ta.zarub.literatury.7-9.kl.Starahina.ta.in.16.08.2023.pdf?__cf_chl_rt_tk=MDuh3dJ3veHXHjgkMecFCraFe v1GL2MeveoFsnGui7Y-1791831900-1.0.1.1-92LnLPq7JOEsb4A1FLZLkTwQK6wyML9iW9QRoUXSN8Y
28. Микитюк В. Практикум з методики викладання української літератури: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011.
29. Токмань Г. Л. Методика навчання української літератури в середній школі: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2012.
30. Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А. Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 7–9 класи: модельна навчальна програма. 2024. Рекомендовано наказом МОН від 24.12.2024 № 1787. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2024/Model.navch.prohr.5-9.klas-2024/31-12-2024/intehrovanyy-kurs-literatur-ukr-ta-zarubizhn-7-9-kl-yatsenko-ta-in-31-12-2024.pdf>

3 ДОДАТКОВІ ДЖЕРЕЛА

31. Яценко Т. О., Тригуб І. А. Шедеври модернізму: вивчення української і зарубіжної літератури у мистецькому контексті: програма спеціального курсу. 2018. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/711651/>
32. Education Endowment Foundation. Teacher Feedback to Improve Pupil Learning. 2021. Англійською мовою. <https://educationendowmentfoundation.org.uk/education-evidence/guidance-reports/feedback>